

Wiener Stadt-Bibliothek.

36183 **BEK**

E. K.

Traclatus de periculis stringentibus circa sacmētum
Eukaristie & de remedys eorundē. ex dictis sancti Tho
me de aquino feliciter incipit.

Primum periculum est. **Q**uod si sacerdos morte vel
gravi infirmitate preoccupet anteqm missā finiat
Tunc dicendum qd aut stringit ante consecrati
onem corporis et sanguinis: aut post consecracōz vtriusq;
vel vnus illoz. **S**i ante consecratiōz: nō oportet qd missa
p alium suppleat: qm ad huc de essentialibz nihil actum
est. **S**i aut post consecracōz vtriusq; vel alterius accide
rit: tunc debet alius sacerdos supplē & incipere vbi alter
dimisit. Ita habet in decretis. vij. q. i. pag. **P**ōntifices
Nec dēt fieri vnq; nisi extra patienti necessitate vel gne
dine pmi sacerdotis.

Secundum piculū est. **S**i sacerdos reco **¶ iij.**
lit se alqd circa mediā noctem comedisse: vel ex
communicatum fuisse. **A**d qd dicendū qd si sacerdos non
pcessit ad consecracōz tutius: et melius est; missā dimittē
omīno: n̄ de graui scandalo timeret. **S**i aut pcessit iam
& facta ē consecratio: tunc non debet dimittē: sed pficē cū
dolore magno: & pposito s̄tēdi: & absolucōz petendi
ab excommunicatōe & satisfaciendi: & sic absolucōz seq̄
tur ab inuisibili pontifice q̄ntū ad hunc actū vt pficiat
diuina misteria inchoata. **¶ iij.**

Tercium piculum ē: si recordatur se esse in pctō
mortali. **A**d qd dicendū ē: qd siue sit añ consecra
tionē: siue p2 consecracōz: non oportet qd dimittat
maxime vbi est scandalum: s; debet multum conteri &
dolore cum pposito s̄tēdi & satisfaciendi qm pote
rit bono modo. **¶ iij.**

Quartum piculum est. **S**i sacerdos non recolit
se dixisse verba consecratiōis: omnia vel aliqua

debeat facere i tali casu. **D**icendū q̄ sacerdos aut recolit
se non dixisse verba p̄babilit̄ et q̄ certus ā dabitatiōe
solam. **S**i p̄babilit̄ recolit vel etiā certificat̄ / tunc
tali casu debet resumē et reincipē ab illis verbis cōsec-
rationis / et sic totum p̄ ordinē p̄sequi et p̄ficē nec / mutet̄
ordo. **S**i aut̄ non bñ recolit tunc in tali casu nō dēt mē-
te i bari/n̄ debet esse scrupulosus / q̄a q̄ sepī cōsuevit̄ di-
cere etiā cū dicta fuerint nō recolim̄ q̄n̄z. **I**deo talē du-
bitationē p̄ponēdo p̄cedat. **S**i illa v̄ba q̄ nō recolit
se dixisse non sunt de necessitate sacramēti / non estimo
q̄ p̄pter hoc debet resumere mutando ordinē sacrificij /
sed debz p̄cedē et p̄ficē q̄d incepit. **Q. v.**

Quintū piculum ē. Si minister / vel ip̄e celebrās
posuerit aq̄m in calice p̄ vino. **A**d q̄d dicēdū
q̄ si añ verba cōsecracōis / hoc cōgnoscat̄ cōsecrō-
iam corpe debet mutari materia / et poni vinū / et sic p̄-
cōpleri. **S**i aut̄ p̄ cōsecrationē vtriusq̄ scz corporis et s̄ag-
uinis / hoc cōgnoscat̄ si nondū sūpsit corp̄ / dñi tūc debz
aq̄m illam in calice inuentā p̄icē in piscinā / et ponere
vinum in calice. et sic resumē a cōsecratione sanguis et
p̄sequi vsq̄ in finem. **S**i aut̄ sūpsit corpus dñi anteq̄
cōgnoscat̄ / tunc debet apponē aliam hostiā & vinum in
calice / et sic debet resumere a cōsecracōe vtriusq̄. **C**ausa
aut̄ q̄re oportet accipē aliam hostiā et cōsecrē est / quia
hostiam non cōsecrari / sed solum sanguinē verba que
dicunt̄ in canone super corpus et sanguinē / non essent
cōuenientia soli consecrationi sanguinis. **D**imittere
etiam sacramentum imperfectum / omnino non licet.
Sed nunq̄d itez cōmunicabit / sumendo illam hostiam
scd̄am. **D**icendū q̄ sic etiā posito q̄ aq̄m illam q̄ erat i
calice sūpsisset. **Q**uia p̄ceptū de p̄ceptōe sac̄menti

pponderat illi qđ scđ mandat qđ a ieiunio sumat Idem
habet in sūma p̄psana Idē sentire videt̄ b̄tus B̄n̄hard̄
in eplari suo p̄te p̄ma epla. xxvi. vel circa ad guidonē
abbatem de tribus fontibus. ¶ .vi.

Sextū piculū ¶ Si sac̄dos vel m̄ster nō posuit
aq̄ in vino. Ad qđ dicendū qđ sac̄dos a p̄cipit
hoc ante cōsecracōz/et tūc aq̄m apponē/et p̄seq̄
debet sic faciebat ante. Aut percipit hoc p̄ cōsecracōz/
et tunc non debet apponere aq̄m sanguini/ quia seque
retur corruptio sp̄z ex aliqua parte/ sed debet p̄sequi
rotū Quia appōsicō aque nō est de necc̄itate sacramēti
h̄ debet penitere grauit̄ ille ex cuius negligentia hoc
contingit. ¶ .vij.

Septimū periculum est si aliqñ p̄pter frigus qđ
sacerdos patitur in manibus hostiā/ vel pars
hostie cadat in calicem Ad qđ dicendum qđ in
tali casu non est magnum piculum/ quia qđ vna pars
mittit̄ in calicem/ et alia non p̄tinet ad significacōz cor
poris xp̄i mystici. Vnde imp̄fectio in h̄ys non facit mu
tationem in sacrificio/ nec debet ex hoc aliquid de p̄ce
dentibz iterari/ licz debeat caueri in q̄ntū p̄ ¶ .viij.

Octauū piculum ē. Si musca vel aranea cadat
aut reperiat̄ in calice. Ad qđ dicendum si con
tingat ante cōsecracōz debet mutari vinum.
Si aut̄ p̄ cōsecracōz hoc cōtingat/ debet animal caute
capi et diligenter lauari et postea comburi/ et cineres
cum ablutione in sacrario debent mitti. Vel si fuerit
musca vel animal non venenosum/ debet tunc sūmere
sanguinem. Si aut̄ aranea grossa de cuius veneno ti
neatur probabiliter/ vel etiam venenum deprehendat̄
esse positum/ vel fuisse in calice non debet sumere/ nec
alteri dare/ ne calix vite vertatur in mortem/ sed debet

diligenter in vasculo aliquo ad hoc apto cum alijs reliquijs
conseruari. Et ne sacramentum maneat imperfectum debet
vinum iterum apponere in calice/ et denouo resumere a con-
secratione sanguinis et sacramentum perficere/ et hoc verum
est si venenum deprehendat in fine/ sumpto iam corpore. vi-
detur tunc faciendum sic dicitur est super in piculo quito. ut
scilicet alia hostia consecret/ et sic totum perficiat. .ix.

Nonum piculum est. Si sanguis de calice cadat/
aut effundatur/ vel in toto/ vel in parte/ scilicet
aliqua stilla Ad quod dicendum sic legitur de consecra-
tione dis. ij. ex decretis secunda parte. Quod si per negligentiam
sanguis stillauerit in tabula que est ad pedes sacerdotis
vel in terra que est iuxta pedes stilla illa lambatur/ et tra-
vel tabula illa radatur/ et rasum comburatur/ et cinis iuxta
altare odoratur/ et sacerdos quadraginta diebus peniteat
Si autem stilla ad scorum linteamen peruenierit/ quatuor diebus
peniteat/ si usque ad tertium/ nouem diebus/ si ad quartum
xx. diebus peniteat/ et linteamina que stilla tetigit tri-
bus vicibus calice supposito lauentur/ et aqua illa sumatur
et bibatur a ministro/ nisi sit abominabilis/ et tunc iuxta
altare debet recondi/ et illa pars linteaminum debet
scindi et oburi/ et cineres in sacrario poni. .x.

Decimum piculum est. Si aliquis hostiam euomerit
Ad quod dicendum sic legitur in penitentia li. Bede.
Si quis per ebrietatem vel voracitatem eucharistiam
euomerit. lx. diebus peniteat. Episcopus autem nonaginta die-
bus peniteat. Si etiam causa infirmitatis euomerit sep-
tem diebus peniteat. .xi.

Undecimum piculum est. Si negligentia sacerdotis
Mus comedat hostiam/ vel aliud animal. Ad
quod dicendum/ sic legitur ex consilio aurelianensi/
qui negligenter custodierit sacrificium/ ut mus vel aliud

animal illud comederit. xl. diebus peniteat. Et si animal
potest capi statim extrahantur spes de ventre eius & animal
oburatur & in sacrario cineres ponantur. **D**ic incidenter
taliter mouetur dubium: an tale animal irrationale com-
dit realiter corpus christi siue ipsum christum. Ad hoc quondam
aliqui doctores consueuerunt dicere: quod immediate quam cito
brutum animal suscipit sacramentum: tam cito desinit ibi
esse corpus christi. Et opinionis videtur fuisse magister Sen-
tenciarum. iij. dis. xij. c. primo in fine. Sed iam dicunt
doctores communiter: & hoc etiam sine omni ambiguo te-
neatur: quod quam diu spes sacramentales mutatae non fu-
erint per digestionem siue calorem naturalem stomachi: aut
alias quouis alio modo tam diu remanet sub eis corpus
christi primo totus christus. Recte namque est: sicut est ex speciali
pacto diuino quod ad ultimam dispositionem corporis humani
ipsa anima rationalis a deo creando corpori infunditur
& infundendo creatur: atque in eodem quam diu durat huius-
modi dispositio conseruatur. Sic etiam est diuinum pactum
secundum doctores quod quam diu manent spes panis & vini post
consecrationem: tam diu manet sub eis realiter christus. Alias
enim non esset etiam certa quando ibi christus esset & quando non. **I**stud
etiam potest applicari de vomitu alicuius communitatis. **¶. xij.**

Quod decimum piculum est. Si pars hostie consecrate
cecidit: nec inuenire possit: aut si eucharistia
perdita fuerit. Ad quod dicendum: quod in hoc casu
sacerdos det xxx. diebus penitentem. Et eadem penitentia dignus videtur
sacerdos: pro cuius negligentia hostie putrescunt. **¶. xij.**

¶. xij. **Q**uod decimum piculum est. Si hostia inuenta fuit
sub pala vel corporali & dubitetur si est consecrata a non
Ad quod dico: quod in hoc casu sacerdos in fine missae

post receptionē sanguinis p̄t eam recipere. Et idem ē de aliqua p̄te hostie: si inuēta fuerit in altari/et dubitetur utrum sit cōsecrata: vel etiā dyaconus et subdyaconus si essent p̄sentes et ieiuni/et alias mēte dispositi/recipe possent/ et os lauare bibendo.

¶ xiiii.

Quicumq̄ quartū piculum ē. Quā apparet in specie carnis vel pueri vel alterius rei. Ad quōd dicendum/ quod talis apparitio que fit miraculose: quāz contingit ex p̄te videntium: quorum oculi immutantur tali mutatione: ac si exp̄sse exterius viderint carnē/ vel puerum vel sanguinē/ nulla t̄n transmutatiōe facta ex p̄te sacramēti. Et hoc contingit/ quā vni videt sub sp̄e panis: alteri sub specie carnis vel pueri. Et tunc si sacerdoti appareat in specie panis sumē debet in tpe suo quātumcūqz alteri in specie altera videat et appareat. Quāz talis apparitio est: non p̄ solam immutacōz videntium sed p̄ sp̄em realem exterius existentē. Et hoc esse videt quā sub tali sp̄e ab omnibus videt/ et non ad horam/ sed p̄ longum tempus. Et in tali casu ubi ip̄i sacerdoti/ vel alteri appareat in tali forma/ nullo modo esset sumēdū ab eo cui sic apparet. Sed tunc querit/ quid faciet sacerdos celebrans: si sibi in tali forma appareat. Nunquid si non accipet peccabit. Quia dictum ē supra/ quod semp̄ utranqz sp̄ez sacramēti sumē debz. Dicēdum quod in tali casu iterum debz aliam hostiam accipere/ et de nouo resumendo consecrare. Sed ponatur quod iterum alia cōsecrata appareat sibi sub forma pueri aut carnis. Tunc dicunt aliqui/ quod vsqz ad terciam vicem debet temptare. Sed si sp̄ sibi appareat sub tali forma non debz amplius consecrare: sed nec aliquo modo talem sp̄ez sumē. Nec tunc peccat/ quia tunc aliud facē non p̄t: nisi hoc continget et ex peccato suo vel infirmitate/ et tunc debet conteri

aut etiam penitere. & non sumē sub illa spē: nisi spē in
panis spēm vertetur. qđ in vitis patrum legitur semel
factum. Sed non ad euidētiā doctorum: q̄a quando
dicitur supra qđ sacerdos tribus diebus/vel. xxx. vel
xl. peniteat hec penitentiā sic debet intelligi: qđ illo
die a cōmunionē abstineat & ultra hoc ieiunet vel fa-
ciat aliquam aliam penitentiā scđm arbitriū impo-
nentis. qui pensare debet cōditionem: culpam merita
p̄sone & negocij: & scđm hoc plus aut minus imponē.
Item scđo nota: qđ ubicunq; fuerint spē eucharistie: ibi
adhuc ē eucharistia: & sunt reuerenti reuandē: nisi mul-
ta abhominatio esset: vt etiam sup̄ dictum est in viij. &
xi. periculis. **Q**uod si sacerdos infra missam aduertit ho-
stiam non esse triticeam vel corruptam. **R**espōdeo s̄m
Petr̄ **Q**uod si ante cōsecrationem aduertit remota illa ho-
stia aliam ponat: & a canone reincipiat. **S**i vero post
cōsecrationem idem faciat: ponendo aliā hostiā: et eam
sumendo & nichilominus postea p̄mam illam hostiam
sumat: aut alij sumendā tradat: aut reuerenter reuet
Si vero aduerterit postq̄m sumpserit. in isto casu vari-
antur doctores. **T**homas tñ in terciā pte tenet: qđ debz
aliam hostiam ponē & cōsecrare & sumē: quia p̄ceptum
de perceptione sacramenti maioris ē ponderis: q̄m p̄cep-
tum qđ a ieiunis sumat.

Tractatus de piculis circa sacramentum
eucharistie contingentibus **F**eliciter finit.

Ep̄la sancti **T**home de iudeis ad petiti-
onem comitis flandrie **F**eliciter incipit

Illustri dñe c̄c. **F**rater **T**homas de aquino or-
dinis frat̄z predicator̄. salutē c̄c. **E**xcellentissi-
ma dña v̄ras recepi l̄ras ex qb̄ & piā sollicitu-
diēz quā hētis erga regimē s̄bdior̄ v̄ror̄: & deuotā dile-
ctōzq; ad fr̄es n̄ris ord̄is hētis plenaie intellexi: dō gr̄as

agens q̄ v̄ro cordi tantay semia vtutū inspirauit Qd̄
tñ in eisdem a me requirebatis lris. vt vobis sup qui-
busdam articulis rñderem vtiq̄ mibi difficile fuit. Tū
p̄pter occupationes meas quas req̄rit officium lectōis
tum quia michi placeret vt super hoc req̄retis cōsiliū
alioꝝ magis ī talibus peritoꝝ/veꝝ quia indecēs repu-
taui vt v̄re sollicitudini negligēs coadiutor inueniar
aut dilectiōni inḡtus existā sup p̄positis articulis vob̄
p̄ntibus rñdē curauī absq̄ tñ p̄iudicio meliori. **P**rimo
ergo v̄ra excellentia req̄rebat si liceat vob̄ aliq̄ tpe & q̄
exactiōz facē in iudeos. **A**d quā q̄stiōz sic absolute p̄po-
sitam rñderi p̄t q̄ q̄muis sicut iura dicunt iudei meri-
to culpe sue sint p̄petue dediti seruituti per p̄ncipes/ &
sic eoꝝ res terray dñi digne possint accipe tanq̄ sua.
Hoc tñ seruato moderamē vt necessaria vite subsidia
eis nullaten⁹ subtrahant. **Q**uia tñ oportet nos hone-
ste ambulare ad eos q̄ foris sunt ne nomē dñi blasphe-
metur sicut apostol⁹ monet fideles suo exemplo vt sine
offensione sint iudeis & gentibus in ecclie dei. **H**oc
suandū videt̄ vt sicut iura determinant ab eis coacta
suicia non exigantur q̄ ip̄i p̄terito tpe facē nō cōsueue-
runt quia ea que insolita sunt magis solent animos
hominū p̄turbare sc̄dm aut̄ huiusmodi moderaminis
sententiā potestis sc̄dm cōsuetudinem p̄decessoꝝ v̄roꝝ
in iudeos facere exactiōem sed tamē ad non obstar.
Videtur enim quantum cogitare potui ex hys que
subsequentur inquiritis in hoc magis dubitationem
vestram versari quia iudei terre vestre nichil habere
videntur nisi que acquirunt p̄ vsurariā prauitatem.
Vnde consequenter inquiritis si non liceat aliquid ab
eis exigē cum restituenda sint sic extorta **S**up hoc igit̄

taliter respondendū videt. q̄ cum ea q̄ iudei p̄ vsuras
ab alijs extorserunt non possunt licite retinē. & sequēs
est etiā / vt si vos hoc receperitis ab eis : nec vos licite
retinere possitis / nisi forsan essent talia / q̄ a vobis vel
ab antecessoribus vestris hactenus extorserunt. **S**i que
vero habēt q̄ extorserūt ab alijs. hoc ab eis exacta illis
debitis restituē : quibus ip̄e restituē tenebant. **V**nde si
inueniuntur certe p̄sone a quibus extorserunt vsuras /
debet eis restitui. **A**lioquin debet in pios vsus sc̄dm
c̄siliū d̄p̄oce. **E**p̄i & aliorū p̄sbiterorū / vel etiam in con
munem vtilitatem terre / si necessitas immineat vel ex
poscat c̄munis vtilitas erogari. **N**ec esset illicitum :
si etiam de nouo a iudeis exigeretis talia suata consue
tudie p̄decessorū v̄rorū hac intentione : vt in pios vsus
expēderetis. **S**c̄do v̄o req̄rebat̄ : si peccauerit iudeus
v̄tz sit pena pecuniaria puniendus / cum nihil habeat
preter vsuras. **C**ui q̄stioni r̄ndēdum videt sc̄dm p̄dctā /
q̄ expedit cum pecuniaria pena puniri / ne ex sua iniq̄
tate commodum reportet. videt etiam michi / q̄ alicui
pena pecuniaria puniendus sit iudeus : vel q̄cunq̄ aliū
vsurarius / q̄m aliquis alius in simili casu quāto pecu
nia que ei auferretur minus ad eum noscīt p̄tinere. **P**̄
& pecuniarie pene sup̄addi alia pena non pecuniaria :
ne hoc ad penam sufficere videat̄ / q̄ pecuniā alijs debi
tam desinit possidere. **P**ecunia t̄n pene nomine ab vsu
rarijs ablata retinere non p̄t̄ / sed debz in vsus p̄dictos
expēdi : si non habent aliud q̄m vsuras. **S**i vero dicat̄
q̄ ex hoc principes terrarum damnificarent̄. hoc dam
num si imputent / vt supra ex negligentia eorum pro
ueniens. **M**elius enim esset vt iudeos laborare com
pellerent ad p̄pium victum lucrandum / vt in patribus
p̄talie faciunt : q̄m q̄ ociose viuentes de solis vsuris

ditentur. & sic eorum domini suis redditibus defraudent.
Ita enim et per suam culpam principes defraudarent redditibus
proprios si permitterent suos subditos ex solo latrocinio vel
furto lucrari. Tenent enim ad restituendum quicquid ab eis
exigerent. **T**ercio queratis si ultra offerat pecuniam vel
aliquid exenium/an recipere liceat. **A**d quod respondendum vi-
detur quod recipere licet/et expedit ut pecunia sic accepta
reddat huiusmodi quibus debet/vel aliter sic dictum est expen-
datur/ si nichil aliud habet quam usuras. **Q**uarto queritis
si plus accipiatis a iudeo: quam ab eo christiani requirant quod
sit de residuo faciendum. ad quod apparet ratio ex predictis
quod enim christiani a iudeo illud et non amplius requirere pos-
sunt duobus modis contingit/ aut forte iudeus alia huiusmodi
propter usurarium lucrum et in tali casu licet vobis recipere
servato tamen moderamine supradicto. et idem dicendum
videtur si hic illa a quibus extorserunt usuras eis bo-
na voluntate propria donauerunt. cum ipsi prompte se offer-
rent ad restitutionem usure. **A**lio modo potest contingere quod
illi a quibus acceperunt sunt subtracti de medio vel per
mortem vel in terris alijs commorantes et tunc ipsi debent
restituere. **S**i tamen non appareant certe persone quibus resti-
tuere teneantur procedendum videtur secundum modum supradictum
Quod autem de iudeis dictum est/ idem intelligi potest de quibuscumque
et alijs insistentibus usurarie pravitati. **Q**uinto queritis
de baliuis et officiatis vestris si liceat vobis ipsis offi-
cia vendere/ vel mutuo ab ipsis accipere centum libras
donec tantum recipiant in officijs sibi deputatis. **A**d
quod respondendum videtur quod questio ista videtur duas diffi-
cultates continere. **Q**uarum prima est de officiorum venditione
Circa quam mihi considerandum videtur quod apostolus dicit
quod multa licet que non expediunt cum autem baliuis et officiatis
vris nihil committitis nisi temporalis officij pravitatem non video que non

liceat vob huiusmodi officia vendē. dummodo talibus
vendatis. de quibus possit presumi quod sint utiles ad officia
exercenda. et non tanto pretio vendat officium. ut recu-
perare pecuniam non possit sine vestrorum gravamine subdito-
rum. **P**ed tamen talis venditio omnino expediens non videtur.
Primo quod quia stringit frequenter quod illi qui magis essent
pdonei ad exercenda huiusmodi officia sunt pauperes /
ut officium emere non possint. **E**t si etiam sunt divites
illi qui meliores sunt ad huiusmodi officia non ambi-
unt nec inhiant ad lucra ex officio acquirenda. **S**equitur
igitur quod ut plurimum illi in terra vestra suscipiunt qui sunt
peiores ambiciosi et pecuniarum amatores. quos probabi-
le est et subditos vestros opprimere. et vestra etiam comoda
non ita fideliter curare. **V**nde magis expedire videtur
ut bonos homines et pdoneos ad officia eligatis. quos
etiam inuitos si necesse fuerit ad ea suscipienda appellatis
quia pro ipsorum bonitate et industria magis accrescet vob
et subditis vestris lucra quam de predictorum officiorum vendi-
tione acquirere valeatis. **E**t hoc consilium moysi dedit su-
perogatus. **P**roinde inquit de omni plebe viros sapientes
et timentes deum in quibus sit veritas et qui oderunt aua-
ritiam. et constitue ex eis tribunos / et centuriones / et
quingagenarios / et decanos qui iudicent populum omni tempore
Sexta vero dubitatio circa istum articulum esse potest de mu-
tuo. circa quod dicendum videtur. quod si hoc pacto mutuum
dant. ut officium accipiant. absque dubio pactum est usu-
rarium. quia pro mutuo accipiunt officii potestatem.
Vnde in hoc datis eis occasionem peccandi. et ipsi tenentur
resignare officium taliter acquisitum. **S**i tamen gratis
officium daretis. et postmodum ab eis mutuum acciperet quod
de suo officio possent recipere hoc absque omni peccato fieri potest
Sexto querebatur si liceat vob exactiones facere vel precaria

in vros subditos xpianos. In quo considerare debetis/
q pncipes terraz sunt a deo instituti. nō quidē vt ppa
lucra querant/ sed vt omunem ppli vtilitatem pcurent
in reprehensione enī q̄runda pncipuū dicitur in Ezech̄
Principes eius in medio eius q̄i lupi rapaces p̄mpti
ad effundendū sanguinē/ et ad pdendas aīas et auari
ad luc̄ sectanda. **E**t alibi dicit p̄ eundē p̄ph̄az **V**e pasto-
ribz isrl' q̄ pascebāt semetip̄os nōne greges pascunt a
pastoribz lac comedebatis/ et lanis opiebamī/ qd̄ crassū
erat comedebatis/ gregē aut̄ meū non pascebatis. et iō
instituti sunt redditz terraz pncipibus/ vt ex illis viuē
tes a spoliationibus subditoz abstineant. **V**n̄ in eodē
p̄pheta dño mandante dicit q pncipis erit possessio in
isrl' et non depopulabunt̄ vl̄c pncipes pplm meū **C**on-
tingit aut̄ aliqñ q pncipes non habeant sufficientes
redditus ad custodiā terre/ et ad omīa que imment rō-
nabilit̄ pncipibus ad expedienda **E**t in tali casu iustū
est vt subditi exhibeant/ vnde possit eoz omunis vtili-
tas pcurari/ et inde est q in aliquibus terris ex antiq̄
osuetudine dñi suis subditis collectas certas talias im-
ponunt/ que si nō sint immoderate absq̄ peccato exigi
possunt. **S**cđm aplm enī nullus militat stipēdys suis.
Vnde pncipes qui militant p̄ omuni vtilitate debent
etiam det omuibz viuē et omunitatis negocio pcur-
rare vel p redditz deputatos/ vel si huiusmōi defint/ aut
sufficientes non fuerint p ea que a singulis colligunt̄.
Et similis ratio videt̄/ si aliq̄s casus de nouo emergat/
in quo oportet multa expendere p vtilitate omuni vel
honesto statu pncipis conseruando ad quem non suffi-
ciant redditus p̄p̄i vel exactiones consuete. **P**uta si ho-
stes terram inuadant/ vel aliquis similis casus emer-
gat. **T**unc enim preter solitas exactiones possunt

licite terrarū p̄ncipes a suis subditis aliq̄ exigere ultra
id qđ institutum est. Pro sola aut̄ libidine habēda vel
p̄pter imoderatas & inordinatas expensas. hoc eis oī-
no non licet. vnde Ioh̄s baptista militibus ad se veni-
entibus dixit. **N**eminē concuciatis nec calumniā faci-
atis et contenti estote stipendys v̄ris. **S**unt enī quedā
stipendia p̄ncipū redditus eorū quibus debent esse con-
tenti vt̄ ultra non exigant. n̄ scđm rōnem p̄dictam cau-
sa vtilitatis omniū. **S**eptimo querebatis si officiales
v̄ri absq̄ iuris ordine aliquid a subditis extorserint qđ
ad manus vestras deueniat / vel forte non qđ sup hoc
facere debeatis. **D**e quo plana est respōsio: quia si ad
manus vestras deuenit debetis restituere / vel certis
p̄sonis si potestis / vel etiam ī pios vsus expendē siue
p̄ vtilitate omni si certas p̄sonas nō poteritis inue-
nire. **S**i aut̄ ad manū v̄ras non deuenit debetis cō-
pellere officiales v̄ros ad similem restitutionē. **E**tia si
non fuerint ibi aliquę certe p̄sone a quibus exigerint /
ne de sua iniusticia lucrum reportēt. sunt a vobis sup
hoc grauiter puniendi / vt̄ certe a similibus abstineant
infuturū: quia sicut **S**alomon dicit **F**lagellato pestilēte
stultus sapientior erit. **V**ltimo querebatis si bonum ē
vt̄ p̄p̄uinciam v̄ram iudei signum distinctū a xp̄ianis
cogātur portare aliqđ. **A**d qđ plana est respōsio: quia
scđm statutum concilij generalis **I**udei v̄triusq̄ sexus
in omni xp̄ianorū p̄uincia / & omni tpe aliquo habitu
ab alijs pplis debent distingui. **H**oc eis in lege man-
datur / vt̄ scz faciant sibi fimbrias p̄ angulos palliorū /
p̄ quas ab alijs discernant. **H**ec sūt illustris et religiosa
dñā que vestris q̄stionibus ad p̄ns r̄ndenda occurrūt /
in quibus non sic meā sententiā ingero quin magis sua
deam p̄itorum sententiā / magis esse tenendam.

Ep̄la sancti **T**home de iudeis ad
comitissam **F**landrie **F**eliciter finit.

